

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

לה.

עין משפט נר מצוה

מב א ב מיי פרק י"ד
מלכות סנהדרין
הלכה י:
ג ב מיי פ"ח הלכה
א:
מד ד מיי פ"ח פ"ק כ
הלכה א סמך עין לו
טו"ע חור"מ סמ"י ע"פ
א:
מה ה ר מיי פ"ט מהל'
מנחת עניים הל'ד
טור ושו"ע י"ד סמ"ן רט
ס"פ כ:
מו ז מיי פ"ח מהל'
סנהדרין הלכה ז:
מו ח מיי פ"ח ופ"ד
מלכות שבת הל"ז:
מח ט מיי פ"ח מהלכות
ביאת מקדש ט"ו ט'
א:

רבינו חננאל

הרוקע אותם לה נגד
השמש ומניין להוקעה
שהיא תלויה שנאמר
והרוקעם לה בבבכת
שאלו בחרו ה' אם העם
במיתה או בחרו מה חטאו
אמר רב אמר לו הקב"ה
מה שחלק להן בתי דינים
מה שפגעא לון שאין דנין
שנים ביום אחד. איני
דאמר רב חסדא לא שנו
אלא בשתי מיתות אבל
במיתה אחת דנין אל
להשיב חרון אף: דיני
נפשות גומרין בו ביום
לכות ובוים שלאחריו
לכות. כה"כ. מנא לן א"ר
צוננא דאמר קרא מלאתי
משפט צדק ולין בה ועתה
ימתינו לחמה כיון שאין
מלינין ביון כאלו הן
מרצחים: רבא אמר אשרו
חמורין. אשרו דין שמחמי
את דינו. כלומר מאריך
ואינו תוחב כמו פצה.
אלא ממתיך עד שיחמיין.
ו' אלעזר דרבי האי קרא
צדק ולין בה ועתה
מרצחים כל המלין צדקה.
כלומר כל הפוסק לתת
צדקה לעניים ומלגנה
ואינו נתנה מיד מרצחין
הן. וי"מ בריפתא ותמרי
שעניי בניי נשואות בהן
ומצפין להן כתי שיאכלו
אותן בערב ואין מכניין
להן מאי שיאכלו וכוון
שלא נתן להן זה נמצאו
דנין לא בערב שבת ולא
אבל וזו או חטי ושערי
לית לן בה: ל"פ"כ אין
דנין לא בערב שבת ולא
בערב יום טוב מאי טעמא
לפי שאין הריגת ביד
דוחה לא שבת ולא יו"ט
כו'. פשוטה היא. ואי
אמרת לדייניה במעלי
שבחא וליגמרו לדיניה
בהב' שבבא. מינשו
לשעמיהו. וברכותין
הוו דברי כל אחד ואחד
נוי דכתיב טעמא דמפיק
בפומיהו טעמא דבליבא
מינשו הלכך לא אפשר.
ואקשינן ותהא קבורת מת
מצוה דוחה שבת מק"ו.
ומה עבודה שדוחה שבת
שנו גמור ובוים השבת שני
כבשמי וזו קבורת מת
מצוה דוחה העבודה
ולאחיותו שבנויר. דתניא
מולאחותו מה תלמוד לומר
מופנה הוא דלא היה צריך
ליה. ומה אם לאביו

אבל במיתה אחת דנין. והא דמי בתוספתא אין דנין שנים
ביום אחד אפי' נואף ונואפת צפרק נגמר הדין (לקמן דף מו.).
מוקמי לה צנת כהן וזעולה דהיא צשריפה וזעולה צנתק:
אשרו חמוין ולא חומין. פ"ה לחדרשנין צפרק שור שנגח את

הפרה (צ"ק דף מו: ושם) מניין שזוקקין
למוצע מחלה כגון שמוצע את חצירו
שהלוה מנה ואינו משלם או חצד
משכון היה לי צידק ונתקלקל זה חצד
זוקקין למוצע מחלה עד שיהא ממונו
צידו ואח"כ זוקקין לדנין משכון וז"ל
שיש שטר למלוה ללא מהימין ליה
צמיגו דאי צעי אמר פרעתיך דל"ז
לפרועו צעדים ווע"ג דלטרומי צ"ד
תרי זימנין לא מטרחינן כדלמך צפ'
המקבל (צ"מ דף ק:). צההוא שטרלא דהוא
כתיב ציה שני סתמא ומולה אמר
ג' ולוה אמר ב' ומסיק (ו) והיכא דקדיס
מלוה ואכל פירי דג' שנין לא מפיקין
מיניה משום דלטרומי צי דינא שמי
זימני לא מטרחינן הסם היינו טעמא
כדמסיק מילתא דעביד לאילויי
אזל הכא משום דכריס צעלמא
דקאמר ליה לאשמוטוי לא שצקין
מלהוליא מידו מיהו תימנה היכי
דמי אס יש לו עדים מומונין ללוה או
שטוען צדמין ל' יוס צינא עדים נמתיך
ליה דלפ"י שאל זמן לפרוע היצני לא
זמן ל' יוס ואי טוען צינא עדים
לאחר ל' יוס צלא קרא נמי לא ציימין
ליה והיכא דזיילי ניכסי קאמר הסם
דזוקקין (ו) לנתב תחלה ואלא וכי
ימתינו לאחר לנתב שר או שמתים וז"ל
ולדחוק דלמך פלוני ופלוני היה שם
ויודע צוכתו וידוע דהכי הוא וריצינא
פירש דזוקקין למוצע תחלה פירוש
היינו לקבל עדיו תחלה וי"מ אס
ימותו עדיו של נתבצ או ילכו למדינת
הים ותימא דלא גרע מהיכא דזיילי
ניכסי וי"מ שזה תוצע שחבל צו
והנתבצ אומר ציצינא עדים היוס או
למחר משאר תציעות שיש לו עליו
דזוקקין למוצע תחלה דק"ל צפרק
החובל (צ"ק דף טז.) דלזין נתונין זמן
לחצלות: **ליגמריה** לדיניה
בשבתא א"ע"ג דתמן צפ' משילין כ"פ
דף לו.) אלו הן משום שבות לא דנין
היינו דוקא דיני ממונות גזירה שמה
יכתוב אכל דיני נפשות אין לאסור
מטעם זה שכבר כתבו מאתמול דברי
המוכין ודברי הממייצין:

אין רציחה דוחה את השבת.

צשריפה יחא אפילו למ"ד מקלקל צבעצרה פטור דיש צה חילול
צנת משום פתילה דלמך (יבמות דף ק:). מה לי צישול פתילה מה
לי צישול סממנים וצשאר חייבי מיתות נמי אפי' למ"ד (כמוצת ה:)
דמקלקל צכצורה פטור הכא חשיב תיקון דיש לו כפרה:
לאביו וראמו. לאמו דרש"י לכהן וזויר ווע"ג דזויר חמור דלזין
מיטמא לקרובים וכהן הדיוט מיטמא לקרובים מ"מ ס"ד
דמיטמך טפי משום כהן הדיוט כיון דליכא תרמי ועוד כהן הדיוט
צדיק שזה קדושתו לעולם וזה אין קדושתו לעולם כדלמרינן צזויר
צפ' הכי גדול (דף מו:): **הרי** שהיה הולך לשהות את פסחו.
פ"ה הרי שהיה כהן גדול וזויר והולך לשחות את פסחו וקשה דפרין
מיניה צפ' עשול יוס (ובח"ס דף ק.) אעזבדא דיוסף הכהן שמתה אשתו
צע"פ וטימאוהו ומאי קושיא שחני הכא דליכא מנות טובא ע"כ
נראה לפרש דצהולך לשחות הפסח לצד איירי או למול את צנו
ואינו לא כהן גדול ולא זויר וכן משמע מדלא קמני הרי שהיה כ"ג
וזויר והולך לשחות את פסחו כדתי בלחריני והא דתני אמרת לא
יעמא משום דלא חמי עשה דטומאת קרובים ודחה עשה דפסח או
דמילה שיש צו כרת ועוד יש ליישב פ"י הוגט' דאי משום הולך לשחות
את פסחו לחודיה לא נמנע מלעמא כי הוא נמי צבדי לחריני אין צכך
כלוס דלא דמי לכהן הדיוט כדפרשישית לעיל דקדושמן קדושת עולם:
צנת

ותקא רפסה צה איה וגו'. אלמא מוגלין היו לפי שמליין על העניס
ואי משום לא תלין צבלמו וגו' ודברים כאלו הא שניין לה ציצמות (ע"ט). מוטב
תיעקר אות אחת צמורה וימקדש שם שמים צפרהסיא שיהו הכל
רואין אותן וסואלין מה טיבן של אלו הללו צני מלכיס הס ופשוט יוס

צגריס גרוריס: **תקל להס צחי דיניס.**
והכי קאמר קח כל ראשי העס והולקי'
אותם לצחי דיניס והקצו והקצו אותם את
עוברי העצירה והקצו אותם את
המחויצין שצמרו לצעל פטור
ועוד עבודת כוכבים צסקילה וכל
הנסקלין נתלין כדלמרינן (צ' צלרצב
מיתות (דף סה:)). שאין. צ"ד אחד
דן שנים ציוס אחד: **אלא צשסי**
מיסות. הוא דלזין דנין לפי שאין זו
דומה לזו וצריך למלוה טעס לדצריהס
כאלו וכלן ואחי לאלקולי שמה לא
יפסשו ככל הנוק: **אכל צמיסה**
אחס. ועצירה אחת דנין: **אלא.**
כדמוכח קרא (במדבר סה) וישו צרון
אף וגו' כשהקצ"ה רוחה שכולס
עסקוס צצבר ומקנאין לצברו:
צדק ילין צה. רגילין היו ממחלה
להלין את הדין כדי לצדקו ועמה
כשאין עושים כן הרי הן כמרלמין:
שמחמן אס דינו. שמשעה אותו
ומלינו כדי להוציאו לחמינו: **ואידך.**
מיציעיא ליה להך דרשה דלמך צצ"ק
(דף מו: ע"ש) מנין שזוקקין למוצע
תחלה כגון המוצע את חצירו דלזין
שהלוה ואינו משלם וזה טוענו
משכון היה לי צידק ונתקלקל או
אזל זוקקין תחלה צ"ד לתציעת
המוצע עד שיהא ממונו צידו ואחר

כך זוקקין לדנין המשכון: **אשרו חמוין.**
החוקיו את הנגזל ולא את הגוזל:
כל סעינים וכו'. רגילין היו צילי
תענית לעשות צדקה והיו עיני
העניים נשואות לכך ואס ילינו נמצאו
עניים רעבים ששענו על כך: **ופ"מ.**
צמוקס שרגילין לחלק ריפתא ותמרי
צצב המונק לאכול: **אכל וזוי וחיטי**
ושערי. לא נשענו העניים עליהס
אותו היללה ולית לן צה עד למחר:
ולמא חזו טעמא. היוס לחוצה
וצעו למיעצד הלנת דין ומנאל גמרו
צצנת וחי אפטר כדפרטס דלזין
מיתת צ"ד דוחה צנת: **לידייני'**
כמעלי צכסא ונגמריה צחד צכסא.
וכל זמן שלא נגמר הדין לא היו
עיניו הדין דכל עשה מנפסה להללה
אכל כשנגמר כל היוס מנפסה למיתה

והיו עיניו הדין: **מינשי אינו טעמיהו.** שנסאו ונתנו ודקדקו ציוס
ראשון: ליבא דאינשי אינשי. ליבא דליכסי לאן כתבי ווע"ג
שזכור לו ליסוד הטעס נשכח מלצו יצבו לטעמו ולן כובל לייסצו
למת טעס הגון כצכראשונה: **והסא קבורס מס מלוה כו'.** ר"ל ללו
אמתני' ציעא מר' יוחנן אלא צעלמא וסדרוה מסדרי הגמ' כאן
משום דסופה לשאלו ותהא מיתת צ"ד דוחה צנת: **ולאחוסו מה**
ס"ל. צני זויר כתיב על נפש מת לא יצא וכתבי צמריה לצצני
ולאמו לחחי ולאחוסו וכולוה יתירי נייעה דהא (מכל נפשות)
משמתע ודרשינן לזה צכפרי (נשא ו) אציו מה תלמוד לומר הא לא צא
אלא להוציא מת מלוה שמומר ליטמא לו לאמו מה תלמוד לומר
לגופיה לא אצטרפין להמירי מת מלוה הא מלציו נפקא אלא להציא
שאס היה זה זויר כהן דיש עליו שמי קדושות אין הכתוב מזהירו
(ט) ליטמא אלא לאמו ולשאר קרובים אכל מטמא למת מלוה לחחי
מה תלמוד לומר שאס היה זה זויר כהן גדול דקדושתו חמורה
שאף צלא נזירות אסור ליטמא לקרובים אף על פי כן לחחי הוא
דלא יטמא אכל מטמא הוא למת מלוה ואס אינו ענין לזויר גרידא
ולא לכהן הדיוט זויר תניהו ענין לזויר וכ"ג לחאחותו מה תלמוד
לומר הרי שהיה כ"ג וזויר והולך לשחות את פסחו דליכא מנות
טובא אפי"ה לחאחותו הוא דלזינו יטמא אכל מיטמא למת מלוה:

והוא יטמא וכו' כ"ג.
ד"ל. צ לקמן מ. א. ז"ל
א"ר תמא צי חנינא,
ד' ויחמא לנ. (ס) ונעל ח.
ל. (1) לעיל דל. לקמן לו:
1) ה"י דפומא כתיב כ"ג.
רש"י. ח. צכרות עי: מילה.
ג: מזל מת: וצמס ק.
ט (צפ"י: וחקק.) (1) ז"ל
כנגמר הדין (דף סה:).
ס (ז"ל מעל נפש).

תורה אור השלם

1. ותקא רצפה בת איה
את השק ותשרו לה אל
הזור בתחלת קציר עד
נתך מים עליהם מן
השמים ולא יתנה עוף
השמים לזחל לאלקולי
יומם ואת חת השדה
ליקל: שמואל ב א י
2. ויאמר אל משה קח
את כל ראשי העם
והקוע אותם לזין נגד
השמש וישב חרון אף
מישראל: במדבר ו ה
3. איבך ויתנה לזונה
קריה נאמנה מלאתי
משפט צדק ולין בה
ועתה מרצחין:
ישעיהו א כא
4. למדו היטב דרשו
משפט אשרו חמוין
שפטו יתום ויתום
אלמנה: ישעיהו א י
5. לאביו ולאמו לאחיו
ולאחיותו לא ישמא קולם
במתם כי נזר אלתיך על
ראשו: במדבר ו ז

הגהות הב"ח

(א) צמי צמעלי צנת'
(ב) מנייה לדיניה צכסא:
(ג) וי"מ ד"ה ולחוסו
וכי אין הכתוב מזהירו
שלא ליטמא לזין דלזני
ממותא צכל: (2) ד"ה
אשרו וכו' ומסיק דהיכא
וכי צי דינא תרי זימני וכו':
לאילויי היא אכל:
(ד) בא"ח קאמר הסם
דזוקקין. צ"ב עיין צרי"ס
הפרה צצב מ"ו וצמוס'
ס:

מוסף רש"י

אבל במיתה אחת דנין.
דטעמא משום דלא אפשר
לעניו כפומיהו הוא (לקמן
10). וכותבין דברי
המזכירין.
המחייבין. פלוני חייב ומן
הטעם הוה. פלוני זכיה ומן
הטעם הוה (לעיל דף 17).
שניה סומכין דברי סבתא
וטעיה סבתא דברי
המחייבים. שאם יעשה
האחד זיכה כתיב על של
צכירו (לקמן דף 17).
ולאחיותו מ"ל. כיון
דכתיב לאציו ולאמו כל שכן
לחוסו (ובח"ס ק). הרי
שהיה הולך לשחות את
פסחו. הרי שהיה את
הוא כ"ג והולך לשחות את
פסחו או למול את בני (שם)
או: אי חס עיין לעיל מנכס
ענין לענין ציטול עבודה
ומילה מניח מת מצוה
(מורה נבוכים). ולמול את
בנו. דמילת וצרי טעמא
מלאכול פסחו (ובח"ס ק.).